

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/17, p. 397-410

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11947>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

Referees/Hakemler: Doç. Dr. Baybars Recep EYNUR – Yrd. Doç. Dr. Rüstem ORHAN

This article was checked by iThenticate.

16-21 YAŞ ARASI ELİT DÜZEYDEKİ TAKIMLARIN GENÇ FUTBOLCULARININ DUYGUSAL ZEKÂ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Yusuf SOYLU* - Sinan AYAN** - Melih Nuri SALMAN***

ÖZET

Duygusal zekâ farkındalığı, sporcunun kişisel becerilerini sergilemesindeki etkileyici rollerden birisi olarak görülmektedir. Duygusal zekâ, kişilerin hayatın içerisinde kendisine bir yer edinme konusunda önemli bir zekâ türüdür. Kişinin kendini tanıma, çevresindeki canlılarla iletişim kurma ve ortaya çıkan duyguları fark edebilme yeteneğidir. Sporcular için önemli bir yere sahip olan duyguların, fark edilebilmesi ve yönlendirilebilmesi gerekmektedir. Duygusal zekâ bu noktada önemli bir yer tutmaktadır. Araştırma, genç yaştaki elit futbolcuların duygusal zekâ düzeylerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Türkiye Süper Ligi'nde bulunan Adana Spor, Gaziantep Spor, Gençlerbirliği, Kayseri Spor, Konya Spor ve Osmanlı Spor U 21, U 19, U 17 ve U 16 takımlarında oynayan 382 (n: 382 erkek) genç futbolcu oluşturmuştur. Çalışmada, araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ve Schutte duygusal zekâ ölçeği kullanılmıştır. Veri analizi için SPSS 21 paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler frekans (f), yüzde (%) ve Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis H testleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; elit düzeydeki genç futbolcuların duygusal zekâ düzeyleri, okul türü, babanın eğitim düzeyi, annenin eğitim düzeyi, ikamet yeri ve oynama yılı gibi değişkenlere göre incelendiğinde; futbolcuların okul türü, babanın eğitim düzeyi ve ikamet yeri değişkenlerine göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmüştür. Takımdaki oynama yılı ve annenin eğitim düzeyi değişkenlerine göre ise, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Duygusal Zekâ, Elit Sporcu, Futbol

---

* Öğr. Gör. Siirt Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, El-mek: soylusyusuf@gmail.com

** Doç. Dr. Kırıkkale Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor ABD, El-mek: ssayan71@gmail.com

*** Doç. Dr. Aksaray Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, El-mek: melih_salman@mynet.com

**** Bu çalışma, Doç. Dr. Sinan Ayan danışmanlığında Yusuf Soylu'nun yüksek lisans tezinin bir bölümünden üretilmiştir.

INVESTIGATION OF EMOTIONAL INTELLIGENCE LEVELS OF YOUNG ATHLETES IN ELITE TEAMS AGED 16-21

ABSTRACT

Awareness of emotional intelligence is seen as one of the impressive roles of the athlete in displaying his personal skills. Emotional intelligence is an important intelligence type for acquiring a place in the person's life. The ability of the person to recognize himself / herself, to communicate with the living things around him / her and to be able to notice emotions for the emergence. It is an important point for the sportsmen to own, be announced, be able to be recognized and directed. Emotional intelligence holds an important place at this point. This study was carried out in order to determine the emotional intelligence level of young athletes in elite teams aged 16-21. The sample of the study was 382 (n: 382 boys) young football players playing in the teams of Adana FC, Gaziantep FC, Gençlerbirliği FC, Kayseri FC, Konya FC and Ottoman FC U 21, U 19, U 17 and U 16 teams in the Turkish Super League. Schutte Scale of Emotional Intelligence test was used in this study. Data analysis was used SPSS 21 statistics software program.

As a result of the study, there were significant difference in the emotional intelligence levels of young Footballers joined in this research, type of undergraduate school, educational level of father and place of residence. There were no difference in the emotional intelligence levels of young soccer players joined in this research, in terms of year of play and educational level of mother.

STRUCTURED ABSTRACT

Considering the factors that affect performance in sports, it has been revealed in recent years that it is important not only to develop physical skills to have high performance but also to improve emotional skill performance of the athlete. Bu araştırma, genç yaştaki elit futbolcuların duygusal zekâ düzeylerini incelemek amacıyla yapılmıştır. This research was conducted to examine the levels of emotional intelligence of young elite soccer players. The sample of the research is composed of 382 (n: 382 male) young football players who play in Adana Spor, Gaziantep Spor, Gençlerbirliği, Kayseri Spor, Konya Spor and Ottoman Spor 21, U 19, U 17 and U 16 teams in the Turkish Super League. The Schutte Emotional Intelligence Scale developed by Schutte, Malouff, Hall, Haggerty, Cooper, Golden and Dornheim (1998), which was inspired by Salovey and Mayer's emotional intelligence model and composed of 33 items and 4 subscales, was used in the research to determine emotional intelligence levels of athletes. The scale consists of four sub-scales: emotional awareness and appraisal, regulation of emotion, empathic sensitivity and utilization of emotion. Turkish adaptation was made by Çakan and Akbaba Altun (2005). SPSS 21 package program was used for data analysis. Descriptive statistics frequency (f), percent (%) and Mann Whitney U test and Kruskal Wallis H tests were used in the analysis of the data. The levels of emotional

---

Turkish Studies

intelligence of young soccer players in the elite level were examined according to variables such as school type, education level of the father, education level of the mother, place of residence and year of play.

A total of 407 soccer players between the ages of 16 and 21 participated in the survey voluntarily. After the post-recycling survey, 25 surveys that were found unsuitable were excluded from the scope of the research and the survey group was determined as 382 people in total. As a result of the reliability analysis performed on the research group, the Cronbach Alpha value was set at .95. The survey was conducted during the 1st season of the league season and the turn around time of the survey was 40 days. The questionnaire was applied during the placement of the researcher himself. The researcher intended to contribute to the credibility of explaining the necessary explanations and the main aim of the survey by explaining to the athletes face to face.

Salovey et al. (2002) found that students with high levels of emotional intelligence tend to be less anxious, have higher self-esteem and use more strategies to solve problems. When the findings of our research are examined in terms of emotional intelligence and sub-dimensions according to the school type variable, it is seen that in the subscales of empathic sensitivity, emotional regulation / management and emotional use subscale of the players who have studied or learned in Vocational high schools and in the general average they have studied or seen at Sports high school, Anatolian high school and other high schools Have higher levels of emotional intelligence than soccer players. In the emotional awareness / evaluation sub-dimension, there was no statistically significant difference between the groups. It is observed that the soccer players who are trained in vocational high schools have a higher average than the soccer players who read in the other high school types due to the emotional intelligence which is called basic life skill. Similarly, Pektaş (2013) found that students studying arts and sports high school and other high school students' emotional intelligence levels have higher levels of emotional intelligence than vocational high school students. The results of both studies are similar in this respect.

When the findings of our research were examined in terms of emotional intelligence and sub-dimensions according to the educational status of the father, it was determined that middle school-educated fathers had a higher level of emotional intelligence in the empathic sensitivity, emotional regulation / management and use of emotions subscales and overall average than primary, high school and university educated parents. It was no statistically significant difference was found in the emotional awareness / evaluation sub-dimension. The study (Keskin, 2010) found that there was a significant relationship between the level of education of the father and emotional intelligence. The results of both studies are similar in this respect. Certel et al., (2011) and Yurdakavuştu (2012) found that there was no relationship between father's educational level and emotional intelligence. It is seen that these results obtained different results under the light.

When the findings of our research were examined in terms of emotional intelligence and sub-dimensions according to mother's education level, it was determined that there was no statistically

---

Turkish Studies

significant difference between the groups in all sub-dimensions of emotional intelligence of the players according to mother's education factor. When the studies on emotional intelligence and mother education were examined, Certel et al. (2011), Keskin (2010) and Yurdakavuştu (2012) university students did not have a meaningful difference between mother's education level and emotional intelligence levels. Similar results were obtained in this study.

When the findings of our research are examined in terms of emotional intelligence and sub-dimensions depending on the place of residence, it is seen that the players staying with the family have a higher level of emotional intelligence than the soccer players staying in the club facilities in terms of emotional regulation / management and use of feelings. There was no statistically significant difference in empathic sensitivity, emotional awareness sub-dimensions and general average. Ayan et al (2017) stated that there is no relation between the place where students stay and the levels of emotional intelligence in their studies on sports science students in universities.

When the findings of our study were examined in terms of emotional intelligence and sub-dimensions according to the year of playing, it was seen that there was no statistically significant difference between the groups in all sub-dimensions of the players' emotional intelligence according to the playing year variable. In support of research findings, Adiloğulları (2011) found that there was no relationship between the duration of playing in professional soccer players' clubs and the level of emotional intelligence in the doctoral thesis study.

Keywords: Emotional Intelligence, Elite Athlete, Football

GİRİŞ

Duygular, insan doğasının vazgeçilmez bir parçası ve davranışlarımızı harekete geçiren bir dürtü olarak tanımlanmaktadır (Bhochhibhoya ve ark, 2014). Aynı zamanda, duyguların düşünmeyi daha nitelikli hale getirebileceği ve insanların kendi duyguları ve diğer insanların duygularıyla ilgili daha akılcı bir düşünce biçimi geliştirebilecekleri ifade edilmektedir (Gerring ve Zimbardo, 2015). Bu bağlamdan yola çıkarak duygusal zekâ, kendini ve başkalarını motive edebilmek için, serinkanlılık, gayret, sebat ve yetenek gibi duygusal kalitenin bir kompozisyonu olarak ifade edilmektedir (Konrad & Hendl, 2001). Genel olarak, duyguların sporcuların performansı üzerinde bir etkiye sahip olduğu (Hanin, 2007) ve bu etkinin dikkat (Nieuwenhuys ve ark, 2008; Eynur ve ark, 2017) ve karar verme (Laborde ve ark, 2013; Laborde ve Raab, 2013) gibi daha spesifik şekillerde ortaya çıktığı görülmektedir.

Salovey ve Mayer (1990) yılında yayımladıkları “Emotional Intelligence” adlı başlıklı yazıları insan hayatında başarının şekli konusunda yeni bir akım oluşturmuşlardır. Duygusal zekâ konusunda bir ufuk açmış olan Mayer ve Salovey (1993), duygusal zekâ kavramını; *"kendinin ve başkalarının duygularını izleme, bunlar arasında ayırım yapma ve buradan elde ettiği bilgileri düşünce ve davranışlarına yön vermede kullanabilme yeteneği"* olarak tanımlamışlardır.

Psikoloji alanında çığır açan Daniel Goleman (2013) temel yaşam becerisi denilen duygusal zekâyı, *"kendini harekete geçirebilme, aksiliklere rağmen yoluna devam edebilme, dürtüleri kontrol ederek tatmini erteleyebilme, sıkıntıların düşünmeyi engellemesine izin vermeme, kendini başkasının yerine koyabilme ve umut besleme becerisi"* olarak tanımlamıştır.

Turkish Studies

Araştırmacılar (İşmen, 2001; Acar, 2002; Deniz ve Yılmaz, 2004, Yalçınkaya, 2010), duygusal zekâ düzeyi yüksek bireylerin; problem çözme becerisinin yüksek, uyumlu, stresle başa çıkabilen, iyimser, ılımlı ve dışa dönük, yaşam doyumu yüksek, duygu ve düşüncelerinin farkında olan, kendi hedeflerini kendileri belirleyen, empati kuran, çatışmaları çözmekte başarılı olan bireyler olduklarını tespit etmiştir.

Üst düzey yarışmalarda yoğun performans sergileyen sporcular, yaşamış oldukları kaygı, stres, tasa, olumlu-olumsuz düşünceler gibi yoğun duygu hallerini anlamakta bazen zorlanabilirler ve bu durum performanslarında düşüşe sebep olabilir Goleman (2013), bununla birlikte kontrol edilemeyen duyguların akıllı insanları aptallaştırdığını belirten Goleman (2016) oluşan duyguları fark edememesi, kişiyi o duyguların insafına bırakacağı şeklinde ifade etmektedir. Sporcular için, özellikle kriket (Crombie ve ark, 2009), hokey (Perlini ve Halverson, 2006), ve beyzbol (Zizzi ve ark, 2003) gibi takım sporlarında daha iyi performans elde edebilen sporcuların yüksek duygusal zekâyâ sahip oldukları belirtilmiştir.

Bu araştırma, elit düzeydeki genç futbolcuların duygusal zekâ düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesini amaçlamaktadır.

MATERYAL VE METOD

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türkiye Futbol Süper Ligi takımlarının alt yapılarında bulunan U 21, U 19, U 17 ve U 16 takımlarında futbol oynayan elit genç erkek futbolcular oluşturmaktadır. Araştırmaya Türkiye Süper Ligi'nde bulunan Adana Spor, Gaziantep Spor, Gençlerbirliği, Kayseri Spor, Konya Spor ve Osmanlı Spor takımlarının U 21, U 19, U 17 ve U 16 lig kategorilerinde oynayan 382 (erkek) elit genç futbolcu gönüllü olarak katılmıştır. Evreni temsil eden grup yaklaşık olarak 1600 sporcudan oluşmaktadır. Evrenin %23'üne ulaşılmıştır ve örneklemin evreni temsil ettiği düşünülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, sporcuların duygusal zekâ düzeylerini belirlemek amacıyla Salovey ve Mayer'e ait duygusal zekâ modelinden esinlenen ve Schutte, Malouff, Hall, Haggerty, Cooper, Golden ve Dornheim (1998) bu amaç doğrultusunda, 346 üniversite öğrencisi üzerinde 62 adet yargı maddesinden oluşan ölçeğin ilk halini uygulamışlardır. Uygulama üzerinde yapılan faktör analizinde faktör yükü 0.40'ı üstünde ki maddeler değerlendirildiğinde geriye kalan 33 madde ve bu maddelerin altına dağılan 4 faktörün belirlendiği tespit edilmiştir. Ölçek, duygusal farkındalık ve değerlendirme (emotional awareness and appraisal), duygusal düzenleme/yönetim (regulation of emotion), empatik duyarlılık (empathic sensitivity) ve duyguların kullanımı (utilization of emotion) olmak üzere dört boyuttan oluşmaktadır. Türkçe uyarlaması Çakan ve Akbaba Altun (2005) tarafından yapılmıştır. Cronbach alpha değeri .88 olarak belirlenmiştir.

Araştırmaya, 16-21 yaş arası toplam 407 futbolcu gönüllü olarak katılmıştır. Elde edilen anketlerin geri dönüşüm sonrası incelenmesi sonrasında uygun olmadığı görülen 25 anket araştırma kapsamı dışına çıkarılmıştır ve araştırma grubu toplamda 382 kişi olarak belirlenmiştir. Araştırma grubu üzerinde yapılan güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach Alpha değeri .95 olarak belirlenmiştir. Araştırma lig sezonun 1. devresinde yapılmış olup anket dönüş süresi 40 gün olarak belirlenmiştir. Anket çalışması araştırmacının bizzat takımın yerleşkesinde uygulanmıştır. Araştırmacı gerekli olan açıklamaları ve anketin ana amacını sporculara yüz yüze izah ederek araştırmanın güvenilirliğine katkı sağlamayı hedeflemiştir.

BULGULAR

Bu araştırmada, Türkiye Süper Ligi takımlarının U 21, U 19, U 17, U 16 takımlarında futbol oynayan sporcuların duygusal zekâ düzeyi bazı demografik değişkenlere göre incelenmiştir.

Tablo 1: Araştırma Grubunu Tanımlayıcı İstatistikî Bilgilerin Dağılımı

Değişkenler		F	%
Okul Türü	Anadolu Lisesi	141	36,9
	Spor Lisesi	56	14,7
	Meslek Lisesi	88	23,0
	Diğer	97	25,4
Baba Eğitim	İlkokul	89	23,3
	Ortaokul	59	15,4
	Lise	159	41,6
	Lisans	75	19,6
Anne Eğitim	İlkokul	119	31,2
	Ortaokul	81	21,2
	Lise	123	32,2
	Lisans	59	15,4
İkamet Yeri	Ailemle Birlikte	315	82,5
	Kulüp Tesislerinde	67	17,5
Takımda Oynama Süresi	1-2 Yıl	98	25,7
	3-4 Yıl	127	33,2
	5-6 Yıl	79	20,7
	7 ve Üstü Yıl	78	20,4

Araştırma kapsamında yer alan futbolcuların tamamının 16-21 yaş grubu aralığında olduğu ve araştırma grubunda yer alan sporcuların tamamının (n:382) futbol sporuyla ilgilenmekte olduğu görölmektedir. Okul türü değişkenine göre sınıflandırıldığında, %36,9'unun Anadolu lisesi, %14,7'sinin Spor lisesi, %23,0'ının Meslek lisesi ve %25,4'ünün ise diğer liselerde okuduğu görölmektedir. Babanın eğitim durumu değişkenine göre sınıflandırıldığında, %23,3'ünün ilkokul, %15,4'ünün ortaokul, %41,6'sının lise ve %19,6'sının lisans mezunu olduğu belirlenmiştir. Annenin eğitim değişkenine göre sınıflandırıldığında, %31,2'sinin ilkokul, %21,2'sinin ortaokul, 32,2'sinin lise ve %15,4'ünün lisans mezunu olduğu tespit edilmiştir. İkame ettikleri yer değişkenine göre sınıflandırıldığında, %82,5'inin ailesi ile birlikte, %17,5'inin kulüp tesislerinde kaldığı görölmektedir. Takımında oynama yılı değişkenine göre sınıflandırıldığında, %25,7'sinin 1-2 yıl, %33,2'sinin 3-4 yıl, %20,7'sinin 5-6 yıl ve %20,4'ünün ise 7 ve üstü yıldır oynadığı tespit edilmiştir.

Tablo 2: Süper Lig Alt Yapı Futbolcularının Okul Türü Değişkenine Bağlı Duygusal Zekâ Alt Boyutları Puanlarının Kruskal Wallis ve Bonferroni Testi Sonuçlarına Göre Dağılım

Duygusal Zekâ Boyutlar	Eğitim Durumu	N	$\bar{X}$	X^2	df	P
Empatik Duyarlılık	Anadolu Lisesi	141	188,24	7,922	3	,048*
	Spor Lisesi	56	157,96			
	Meslek Lisesi	88	207,52			
	Diğer	97	201,07			
Duygusal Düzenleme/Yönetim	Anadolu Lisesi	141	184,25	11,894	3	,008*
	Spor Lisesi	56	153,54			
	Meslek Lisesi	88	212,81			
	Diğer	97	204,62			
Duyguların Kullanımı	Anadolu Lisesi	141	186,72	9,442	3	,024*
	Spor Lisesi	56	156,42			
	Meslek Lisesi	88	211,14			
	Diğer	97	200,88			
Duygusal Farkındalık/Değerlendirme	Anadolu Lisesi	141	182,54	3,323	3	,344
	Spor Lisesi	56	179,80			
	Meslek Lisesi	88	204,78			
	Diğer	97	199,22			
EQ Genel Ortalaması	Anadolu Lisesi	141	183,56	9,750	3	,021*
	Spor Lisesi	56	158,54			
	Meslek Lisesi	88	210,57			
	Diğer	97	204,77			
Bonferroni Testi						
Okul Türü	Empatik Duyarlılık	Duygusal Düzenleme	Duyguların Kullanımı	Duygusal Farkındalık	EQ Genel Ortalama	
Anadolu						
Spor	*	*	*		*	
Meslek	*	*	*		*	
Diğer	*	*	*		*	

p<0.05

Tablo 2’de Süper Lig takımlarının U 21, U 19, U 17 ve U 16 takımlarında bulunan genç oyuncuların okul türüne göre duygusal zekâ alt boyutlarına ait Kruskal-Wallis testi ve Bonferroni testi sonuçları verilmektedir. Okul türüne göre oyuncuların duygusal zekânın empatik duyarlılık, duygusal düzenleme/yönetim ve duyguların kullanımı alt boyutlarında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir (p<0.05). Meslek lisesinde öğrenim görmüş veya öğrenim gören oyuncuların empatik duyarlılık, duygusal düzenleme/yönetim ve duyguların kullanımı alt boyutlarında ve genel ortalama da Spor lisesi, Anadolu lisesi ve diğer liselerde öğrenim gören veya görmüş olan futbolculara göre daha yüksek duygusal zekâ düzeylerine sahip oldukları görülmüştür. Duygusal farkındalık/değerlendirme alt boyutunda ise gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir (p>0.05).

Tablo 3: Süper Lig Alt Yapı Futbolcularının Babanın Eğitim Durumuna Bağlı Duygusal Zekâ Alt Boyutları Puanlarının Kruskal Wallis ve Bonferroni Testi Sonuçlarına Göre Dağılımı

Duygusal Zekâ Boyutlar	Baba Eğitim	N	$\bar{X}$	X^2	df	P
Empatik Duyarlılık	İlkokul	89	157,46	12,367	3	,006*
	Ortaokul	59	215,16			
	Lise	159	196,33			
	Üniversite	75	203,05			
Duygusal Düzenleme/Yönetim	İlkokul	89	157,27	11,426	3	,010*
	Ortaokul	59	207,52			
	Lise	159	199,25			
	Üniversite	75	203,10			
Duyguların Kullanımı	İlkokul	89	163,29	8,689	3	,034*
	Ortaokul	59	212,75			
	Lise	159	198,47			
	Üniversite	75	193,49			
Duygusal Farkındalık/Değerlendirme	İlkokul	89	164,19	7,242	3	,065
	Ortaokul	59	197,50			
	Lise	159	199,08			
	Üniversite	75	203,12			
EQ Genel Ortalaması	İlkokul	89	157,78	10,989	3	,012*
	Ortaokul	59	206,77			
	Lise	159	200,91			
	Üniversite	75	199,55			

Bonferroni Testi

Baba Eğitim	Empatik Duyarlılık	Duygusal Düzenleme	Duyguların Kullanımı	Duygusal Farkındalık	EQ Genel Ortalama
İlkokul	*	*	*	*	
Ortaokul	*	*	*	*	
Lise					
Üniversite	*		*		

p<0.05

Tablo 3’de Süper Lig takımlarının U 21, U 19, U 17 ve U 16 takımlarında bulunan genç oyuncuların babanın eğitim durumuna göre duygusal zekâ alt boyutlarına ait Kruskal-Wallis testi ve Bonferroni testi sonuçları verilmektedir. Babanın eğitim durumuna göre oyuncuların duygusal zekânın empatik duyarlılık, duygusal düzenleme/yönetim ve duygusal farkındalık/değerlendirme alt boyutlarında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür (p<0.05). Ortaokul eğitimi almış babaların empatik duyarlılık, duygusal düzenleme/yönetim ve duyguların kullanımı alt boyutlarında ve genel ortalamada ilkokul, lise ve üniversite eğitimi almış babalara göre daha yüksek duygusal zekâ düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir (p<0.05). Duygusal farkındalık/değerlendirme alt boyutunda ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır (p>0.05).

Turkish Studies

Tablo 4: Süper Lig Alt Yapı Futbolcularının Anne Eğitim Durumuna Bağlı Duygusal Zekâ Alt Boyutları Puanlarının Kruskal Wallis Testi Sonuçlarına Göre Dağılımı

Duygusal Zekâ Boyutlar	Anne Eğitim	N	$\bar{X}$	X^2	df	P
Empatik Duyarlılık	İlkokul	119	183,16	5,759	3	,124
	Ortaokul	81	202,45			
	Lise	123	203,76			
	Üniversite	59	167,74			
Duygusal Düzenleme/ Yönetim	İlkokul	119	177,38	5,080	3	,166
	Ortaokul	81	207,04			
	Lise	123	200,62			
	Üniversite	59	179,64			
Duyguların Kullanımı	İlkokul	119	180,84	6,788	3	,079
	Ortaokul	81	205,10			
	Lise	123	204,32			
	Üniversite	59	167,61			
Duygusal Farkındalık/ Değerlendirme	İlkokul	119	184,25	1,724	3	,632
	Ortaokul	81	202,77			
	Lise	123	194,61			
	Üniversite	59	184,18			
EQ Genel Ortalaması	İlkokul	119	179,79	4,972	3	,174
	Ortaokul	81	205,90			
	Lise	123	201,22			
	Üniversite	59	175,10			

p<0.05

Tablo 4’de Süper Lig takımlarının U 21, U 19, U 17 ve U 16 takımlarında bulunan genç oyuncuların annenin eğitim durumuna göre duygusal zekâ alt boyutlarına ait Kruskal-Wallis testi sonuçları verilmektedir. Annenin eğitim durumuna göre oyuncuların duygusal zekânın tüm alt boyutlarında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir (p>0.05).

Tablo 5: Süper Lig Alt Yapı Futbolcularının İkamet Yeri Değişkenine Bağlı Duygusal Zekâ Alt Boyutları Puanlarının Mann Whitney U Testi Sonuçlarına Göre Dağılımı

Duygusal Zekâ Boyutlar	İkamet Yeri	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	P
Empatik Duyarlılık	Ailele Birlikte	315	196,08	61766,00	-1,764	,078
	Kulüp Tesislerinde	67	169,96	11387,00		
Duygusal Düzenleme/ Yönetim	Ailele Birlikte	315	197,82	62312,00	-2,426	,015*
	Kulüp Tesislerinde	67	161,81	10841,00		
Duyguların Kullanımı	Ailele Birlikte	315	196,73	61969,00	-2,010	,044*
	Kulüp Tesislerinde	67	166,93	11184,00		
Duygusal Farkındalık/ Değerlendirme	Ailele Birlikte	315	195,29	61517,00	-1,460	,144
	Kulüp Tesislerinde	67	173,67	11636,00		
EQ Genel Ortalaması	Ailele Birlikte	315	196,38	61858,50	-1,872	,061
	Kulüp Tesislerinde	67	168,57	11294,50		

p<0.05

Turkish Studies

Tablo 5’de Süper Lig takımlarının U 21, U 19, U 17 ve U 16 takımlarında bulunan genç oyuncuların ikamet ettikleri yere göre duygusal zekâ alt boyutlarına ait Mann Whitney U testi sonuçları verilmektedir. İkamet ettikleri yere göre oyuncuların duygusal zekânın duygusal düzenleme/yönetim alt boyutlarında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Buna göre, ailesi ile birlikte kalan oyuncuların duygusal düzenleme/yönetim ve duyguların kullanımı alt boyutlarında kulüp tesislerinde yatılı olarak kalan futbolculara göre daha yüksek duygusal zekâ düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Empatik duyarlılık, duygusal farkındalık alt boyutlarında ve genel ortalamada ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 6: Süper Lig Alt Yapı Futbolcularının Bulunduğu Takımda Oynama Yılı Durumu Faktörüne Bağlı Duygusal Zekâ Alt Boyutları Puanlarının Kruskal Wallis Testi Sonuçlarına Göre Dağılımı

Duygusal Zekâ Boyutlar	Oynama Süresi	N	$\bar{X}$	X^2	df	P
Empatik Duyarlılık	1-2	98	210,20	6,185	3	,103
	3-4	127	195,12			
	5-6	79	170,99			
	7 ve Üstü	78	182,88			
Duygusal Düzenleme/ Yönetim	1-2	98	204,28	2,918	3	,404
	3-4	127	189,25			
	5-6	79	176,34			
	7 ve Üstü	78	194,47			
Duyguların Kullanımı	1-2	98	199,12	1,946	3	,584
	3-4	127	194,60			
	5-6	79	176,96			
	7 ve Üstü	78	191,61			
Duygusal Farkındalık/ Değerlendirme	1-2	98	200,61	1,414	3	,702
	3-4	127	190,61			
	5-6	79	180,91			
	7 ve Üstü	78	192,24			
EQ Genel Ortalaması	1-2	98	203,19	2,899	3	,407
	3-4	127	191,50			
	5-6	79	174,96			
	7 ve Üstü	78	193,56			

$p<0.05$

Tablo 6’de Süper Lig takımlarının U 21, U 19, U 17 ve U 16 takımlarında bulunan genç oyuncuların bulunduğu takımda oynama yılı faktörüne göre duygusal zekâ alt boyutlarına ait Kruskal-Wallis testi sonuçları verilmektedir. Buna göre, bulunduğu takımda oynama yılı faktörüne göre oyuncuların duygusal zekanın tüm alt boyutlarında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0.05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Türkiye’deki elit takımların alt yapılarında bulunan genç futbolcuların duygusal performans düzeyleri üzerinde duygusal zekânın önemli bir yeri olduğu düşünülerek, bu çalışmayla; okul türü, babanın ve annenin eğitim durumu ve ikamet ettikleri yer değişkenleri değerlendirilmeye alınarak sonuç elde edilmeye çalışılmıştır. Sportif faaliyetlerde iyi olan çoğu ülkede, sportif kariyer,

sporcuların kariyer beklentilerini iyileştirmek için akademik niteliklerini başarıyla yönetmesini gerektirir ve bunu eğitim aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. (Laborde ve ark, 2016).

Başka bir araştırmada ise, Laborde ve ark. (2010) Spor Bilimleri alanında okuyan 219 öğrenci üzerinde yapmış oldukları araştırmada, duygusal zekâ düzeyleri ile akademik performans arasında olumlu bir ilişki olduğunu ifade etmektedirler. Thi Lam ve Kirby (2002) duygusal zekâ seviyesi yüksek kişilerin bilişsel performans değerlerinin yapılan ölçümler sonucunda diğerlerine göre daha iyi olduğunu saptamışlardır ve duygusal zekâ ile bireysel performans arasında olumlu bir ilişki olduğunu belirtmektedirler.

Salovey ve ark. (2002) yüksek duygusal zekâ düzeyine sahip öğrencilerin daha az kaygılı, daha yüksek benlik saygısına ve problem çözümede daha fazla strateji kullanma eğiliminde olduklarını belirtmişlerdir. Araştırma grubunda yer alan futbolcular okul türüne göre sınıflandırıldığında, %36,9'unun Anadolu lisesi, %14,7'sinin Spor lisesi, %23,0'mının Meslek lisesi ve %25,4'ünün ise diğer liselerde okuduğu görülmektedir. Araştırmamızın bulguları okul türü değişkenine göre duygusal zekâ ve alt boyutları açısından incelendiğinde, meslek lisesinde öğrenim görmüş veya öğrenim gören oyuncuların empatik duyarlılık, duygusal düzenleme/yönetim ve duyguların kullanımı alt boyutlarında ve genel ortalamada Spor lisesi, Anadolu lisesi ve diğer liselerde öğrenim gören veya görmüş olan futbolculara göre daha yüksek duygusal zekâ düzeylerine sahip oldukları görülmüştür. Duygusal farkındalık/değerlendirme alt boyutunda ise gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Meslek liselerinde öğrenim gören futbolcular temel yaşam becerisi olarak adlandırılan duygusal zekâ yönünden diğer lise türlerinde okuyan futbolculara göre daha yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmektedir. Benzer şekilde, Pektaş (2013) yılında güzel sanatlar ve Spor lisesi öğrencileri ile diğer lise türlerinde öğrenim gören öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerini incelemiş olduğu çalışmasında, Meslek lisesi öğrencilerinin diğer lise türlerinde okuyan öğrencilere göre daha yüksek duygusal zekâ düzeyine sahip olduklarını saptamıştır. Her iki çalışmanın da sonuçları bu açıdan benzerlik göstermekte olduğundan söz edilebilir.

Karademir ve ark. (2010) ve Kayışoğlu ve ark. (2014) yapmış oldukları araştırmalarda, lise türü ile duygusal zekâ arasında bir ilişki olmadığını şeklinde bir sonuca ulaşılmaktadır. Elde ki bu bilgiler ışığı altında farklı sonuçlar elde edildiği görülmektedir.

Araştırma grubunda yer alan futbolcular babanın eğitim durumuna göre sınıflandırıldığında, %23,3'ünün ilkökul, %15,4'ünün ortaokul, %41,6'sının lise ve %19,6'sının lisans mezunu olduğu belirlenmiştir. Araştırmamızın bulguları babanın eğitim durumuna göre duygusal zekâ ve alt boyutları açısından incelendiğinde, ortaokul eğitimi almış babaların empatik duyarlılık, duygusal düzenleme/yönetim ve duyguların kullanımı alt boyutlarında ve genel ortalamada ilkökul, lise ve üniversite eğitimi almış babalara göre daha yüksek duygusal zekâ düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir. Duygusal farkındalık/değerlendirme alt boyutunda ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Keskin (2010) yapmış olduğu çalışma babanın eğitim düzeyi ile duygusal zekâ arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulmuştur. Her iki çalışmanın da sonuçları bu açıdan benzerlik göstermekte olduğundan söz edilebilir.

Certel ve ark. (2011) ve Yurdakavuştu (2012) yapmış oldukları çalışmalarda babanın eğitim seviyesi ile duygusal zekâ arasında bir ilişki olmadığını tespit etmişlerdir. Elde ki bu bilgiler ışığı altında farklı sonuçlar elde edildiği görülmektedir.

Araştırma grubunda yer alan futbolcular annenin eğitim durumuna göre sınıflandırıldığında, %31,2'sinin ilkökul, %21,2'sinin ortaokul, 32,2'sinin lise ve %15,4'ünün lisans mezunu olduğu tespit edilmiştir. Araştırmamızın bulguları annenin eğitim durumuna göre duygusal zekâ ve alt

boyutları açısından incelendiğinde, annenin eğitim faktörüne göre oyuncuların duygusal zekânın tüm alt boyutlarında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Duygusal zekâ ve anne eğitimi üzerinde yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde, Certel ve ark. (2011), Keskin (2010) ve Yurdakavuştu (2012) üniversite öğrencilerinin anne eğitim durumu ile duygusal zekâ düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Elde ki bu araştırmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Araştırma grubunda yer alan futbolcular ikamet ettikleri yer durumuna göre sınıflandırıldığında, %82,5'inin ailesi ile birlikte, %17,5'inin kulüp tesislerinde kaldığı görülmektedir. Araştırmamızın bulguları ikamet yerine bağlı olarak duygusal zekâ ve alt boyutları açısından incelendiğinde, ailesi ile birlikte kalan oyuncuların duygusal düzenleme/yönetim ve duyguların kullanımı alt boyutlarında kulüp tesislerinde yatılı olarak kalan futbolculara göre daha yüksek duygusal zekâ düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Empatik duyarlılık, duygusal farkındalık alt boyutlarında ve genel ortalamada ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Çalışmamıza paralellik gösterir biçimde, Ayan ve ark (2017), üniversitelerdeki spor bilimleri öğrencileri üzerinde yapmış oldukları çalışmada, öğrencilerin kaldıkları yer ile duygusal zekâ düzeyleri arasında bir ilişkinin olmadığını ifade etmişlerdir.

Araştırma grubunda yer alan futbolcular takımında oynama yılı değişkenine göre sınıflandırıldığında, %25,7'sinin 1-2 yıl, %33,2'sinin 3-4 yıl, %20,7'sinin 5-6 yıl ve %20,4'ünün ise 7 ve üstü yıldır oynadığı tespit edilmiştir. Araştırmamızın bulguları oynama yılına göre duygusal zekâ ve alt boyutları açısından incelendiğinde, bulunduğu takımında oynama yılı değişkenine göre oyuncuların duygusal zekânın tüm alt boyutlarında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Araştırma bulgularını destekler nitelikte, Adiloğulları (2011), doktora tezi çalışmasında profesyonel futbolcuların kulüplerinde oynama süresi ile duygusal zekâ düzeyleri arasında bir ilişki olmadığını ortaya koymuştur.

Elde edilen veriler ışığında aşağıdaki önerilerde bulunulabilir;

- Farklı branşlarda duygusal zekâ-spor ilişkisini araştıran çalışmalar özendirilmelidir.
- Bu araştırma Süper Lig ve diğer kategorilerde ki takımların alt yapılarına yaygınlaştırılarak geliştirilebilir.
- Elit genç sporcuların duygusal zekâ becerilerini geliştirici eğitimler uygulanabilir.

KAYNAKÇA

- Acar, F. (2002). Duygusal zekâ ve liderlik. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12, 53-68.
- Adiloğulları, İ. (2011). *Profesyonel futbolcularda duygusal zekâ ile örgütsel bağlılık ilişkisi*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Marmara Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ayan, S., Soylu, Y., Bozdağ, Ö., & Alıncak, F. (2017). Investigation of emotional intelligence level of university students. *European Journal of Physical Education and Sport Science*, 3 (5).
- Bhochhibhoya, A., Branscum, P., Taylor, E. L., & Hofford, C. (2014). Exploring the relationships of physical activity, emotional intelligence and mental health among college students. *American Journal of Health Studies*, 29 (2), 191.

- Cakan, M., & Akbaba Altun, S. (2005). Adaptation of an emotional intelligence scale for Turkish educators. *International Education Journal*, 6 (3), 367-372.
- Certel, Z., Çatıkkaş, F., & Yalçınkaya, M. (2011). Beden eğitimi öğretmen adaylarının duygusal zekâ ile eleştirel düşünme eğilimlerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13 (1), 74-81.
- Crombie, D., Lombard, C., & Noakes, T. (2009). Emotional intelligence scores predict team sports performance in a national cricket competition. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 4(2), 209-224.
- Deniz, M. E., & Yılmaz, E. (2004). Üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ yetenekleri ve yaşam doyumları arasındaki ilişki. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Eynur, B. R., Eynur, A., & Erzeybek, M. S. (2017). Çeşitli branşlarda faaliyet gösteren sporcu üniversite öğrencilerinin dikkat düzeylerinin incelenmesi. H. Çalışkan (Ed.), *Educational Researches and Publications Association* bildiriler kitabı içinde (ss. 48). Budapeşte.
- Gerring, R. J., & Zimbardo, P. G. (2015). *Psikoloji ve Yaşam*. Ankara: Nobel.
- Goleman, D. (2013). *Duygusal zekâ neden IQ' dan daha önemlidir?* (B. S. Yüksel, Çev.). İstanbul: Varlık.
- Goleman, D. (2016). *İş Başında duygusal zekâ* (H. Balkara, Çev.). İstanbul: Varlık.
- Hanin, Y. (2007). Emotions in sport: Current issues and perspectives. In G. Tenenbaum & R. Eklund (Eds.), *Handbook of sport psychology* (3rd ed.). New York: Wiley.
- İşmen, E. (2001). Duygusal zekâ ve problem çözme. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (13), 111-124.
- Karademir, T., Döşyılmaz, E., Çoban, B., & Kafkas, M. E. (2010). Beden Eğitimi ve Spor bölümü özel yetenek sınavına katılan öğrencilerde duygusal zekâ ve benlik saygısı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18 (2), 653-674.
- Kayıoğlu, N. B., Doğan, İ., & Çetin, M. (2014). Gençlik kampı lider adaylarının duygusal zekâ düzeyleri ve iletişim becerileri düzeylerinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Spormetre Dergisi*, 12 (1), 43-50.
- Keskin, D. D. (2010). Hemşirelik yüksekokulu birinci sınıf öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ile iletişim becerileri arasındaki ilişki, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Konrad, S., & Hendl, C. (2001). *Duygularla Güçlenmek*, (Çev: Meral Taştan), İstanbul.: Hayat.
- Laborde, S., Dosseville, F., & Scelles, N. (2010). Trait emotional intelligence and preference for intuition and deliberation: respective influence on academic performance. *Personality and Individual Differences*, 49 (7), 784-788.
- Laborde, S., Dosseville, F., & Raab, M. (2013). Introduction, comprehensive approach, and vision for the future. (Special Issue). Emotion and decision making in sports. *International Journal of Sport & Exercise Psychology*, 11, 143-150.
- Laborde, S., & Raab, M. (2013). The tale of hearts and reason: the influence of moods on decision making. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 35, 339-357.

- Laborde, S., Dosseville, F., & Allen, M. S. (2016). Emotional intelligence in sport and exercise: A systematic review. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, 26, 862-874.
- Mayer, J. D., & Salovey, P. (1993). The intelligence of emotional intelligence. *Intelligence*, 17 (4), 420-443.
- Nieuwenhuys, A. R., Pijpers, J.R., Oudejans. R. R., & Bakker. F. C. (2008). The influence of anxiety on visual attention in climbing. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 30, 171-185.
- Perlini, A. H., & Halverson, T. R. (2006). Emotional intelligence in the National Hockey League. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 38 (2), 109-119.
- Pektaş, S. (2013). *Güzel sanatlar ve spor lisesi müzik bölümü öğrencileri ile diğer lise öğrencilerinin duygusal zekâ düzeylerinin karşılaştırılması*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İnönü Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*, 9, 185-211.
- Salovey, P., Stroud, L., Woolery, A., & Epel, E. (2002) Perceived emotional intelligence, stress reactivity and symptom reports: Furthers explorations using the Trait Meta-Mood Scale, *Psychology and Health*, 17, 611-627.
- Schutte, N. S., Maalouf, J. M., Hall, L. E., Haggerty, D. J., Cooper, J. T., Golden, C. J., & Dornheim, L. (1998). Development a validation of a measure of emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 25, s. 167-177.
- Thi Lam, L. & Kirby, S. L. (2002). Is Emotional Intelligence an Advantage? An Exploration of the impact of emotional and general intelligence on individual performance. *The Journal of Social Psychology*. 142 (1), 133-143.
- Yalçinkaya, M. (2010). *Öğretmen adaylarının problem çözme davranışları ve duygusal zekâ düzeyleri üzerine bir araştırma*. Ege Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İzmir.
- Yurdakavuştu, Y. (2012). İlköğretim öğrencilerinde duygusal zekâ ve sosyal beceri düzeyi, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Zizzi, S. J., Deaner, H. R., & Hirschhorn, D. K. (2003). The relationship between emotional intelligence and performance among college baseball players. *Journal of Applied Sport Psychology*, 15, 262-269.